

Asia: Luonnos valtioneuvoston asetukseksi Suomen Akatemiasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Viite: VN/17373/2025

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi Suomen Akatemiasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi Suomen Akatemiasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Haluamme tuoda esiin joitakin seikkoja:

- 1) **Tutkimusinfrastruktuurikomitean muuttaminen Tutkimusinfrastruktuuritoimikunnaksi, jonka tehtävät ja nimittämiskäytännöt vastaavat Akatemian muiden toimikuntien tehtäviä ja nimittämiskäytäntöjä.**

Unifi on pitänyt lausunnoissaan tätä muutosta hyvänä, sillä yhtenäinen nimittämiskäytäntö ja tehtävät selkiyttäisivät prosesseja ja vahvistaisivat tiedeyhteisön roolia päätöksenteossa.

Painotamme kuitenkin edelleen infrastruktuuripäätösten strategista ja pitkäjänteistä luonnetta, joka poikkeaa Suomen Akatemian muista rahoitusmuodoista. Päätöksillä on pitkän jänteen vaikutus tutkimuksen painoaloille kansallisesti. Lisäksi infrastruktuuripäätöksiin liittyvät yliopistotason resurssipanostukset ovat merkittäviä. On olennaista, että toimikunta katsoo tutkimusinfrastruktuureja kokonaisuutena kansallisesti ja eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuuriyhteistyöhön suhteutettuna, ei vain alakohtaisesti, ja että edellä mainitut toimikunnan erityispiirteet huomioidaan toimikunnan jäsenten valintaperusteissa ja -prosesseissa.

- 2) **Yksinkönjohtajien pätevyysvaatimukset**

Aiemmin Akatemiassa on ollut tutkimusasioista vastaava ylijohtaja ja hallintoasioista vastaava ylijohtaja. Tutkimusasioista vastaavalta ylijohtajalta on vaadittu tohtorin tutkinto tai tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet, perehtyneisyys tutkimuspoliittisiin suunnittelutehtäviin sekä käytännössä osoitettu johtamistaito. Hallinnosta vastaavalta ylijohtajalta on vaadittu ylempi korkeakoulututkinto, perehtyneisyys hallinnollisiin tehtäviin sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Jatkossa ylijohtajien sijaan Suomen Akatemiassa on yksiköiden johtajat. Yksiköt ovat toiminnanohjauksen yksikkö, rahoitushakujen yksikkö sekä vaikuttavuuden ja tiedepolitiikan yksikkö. Tulkintamme mukaan yksikön johtajilta ei enää vaadittaisi tohtorin tutkintoa. Tätä ei perustella muutoin kuin sillä, että organisaatorakenne on muuttunut.

Unifi näkee, että olisi perusteltua vaatia ainakin rahoitushakujen yksikön sekä vaikuttavuuden ja tiedepolitiikan yksikön johtajalta tohtorin tutkinto. Tämä varmistaisi johdon ymmärrystä kilpailuun ja erinomaisuuteen perustuvasta tutkimusrahoituksesta ja tieteen vapaudesta.

Unifi pitää tärkeänä ja hyvänä, että Suomen Akatemian pääjohtajalle on kuitenkin laissa Suomen Akatemiasta määritelty erityisvaatimukset: ”Sen lisäksi, mitä valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:ssä säädetään, pääjohtajan tulee olla tieteellisesti ansioitunut ja hänellä tulee olla tiede- ja korkeakouluhallinnon tuntemusta.”

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Ilkka Niemelä
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja